gemeente opmeer

RAADSINFORMATIEBRIEF

Postregistratienummer	 21.0014075

Opmeer, d.d.: 27 oktober 2021

Onderwerp

Raadsinformatiebrief over: onderzoek vormen van toezicht voor het gemeentelijk woningbedrijf

Inleiding

Met een motie (nr M7.1, 8 juli 2021), op het voorstel om het Volkshuisvestingverslag en de jaarrekening 2020 van het gemeentelijk woningbedrijf vast te stellen, draagt de raad het college op:

1. Een verkennend onderzoek te laten verrichten naar de voor- en nadelen van andere vormen van toezicht voor het gemeentelijk woningbedrijf waarbij:
    a. Het gemeentelijk woningbedrijf eigendom blijft van de gemeente Opmeer;
    b. De eigen positie van het gemeentelijk woningbedrijf beter tot zijn recht komt;
    c. Een andere wijze van objectief toezicht wordt georganiseerd.
2. De gemeenteraad uiterlijk op 1 november 2021:
    a. Te rapporteren over de uitkomsten van het onderzoek;
    b. Mogelijke alternatieven met de voor- en nadelen per alternatief voor te leggen.

Kernboodschap

Onderstaand worden 3 mogelijke vormen van toezicht onderscheiden en beschreven.

1. Huidige situatie

De continuïteit is afhankelijk van de besluitvorming van de gemeente op andere dossiers dan de volkshuisvesting. De hele planning en control kan door B&W en/of raad ‘zomaar’ ondergeschikt aan een ander gemeentelijk belang worden gesteld. Daarmee heeft het planning en control instrumentarium als garantie voor een stabiel financieel beheer een faal risico meegekregen.

In de gemeentewet zijn de verschillende rollen en verantwoordelijkheden binnen de gemeente vastgelegd. In 2002 is het dualisme ingevoerd. De raad en het college zijn losser van elkaar komen te staan. De raad heeft de kader stellende en controlerende rol met allerlei bevoegdheden en mechanismen. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering.

De raad heeft voor de controlerende taak meerdere instrumenten tot zijn beschikking en er zijn interne controlemechanismen, zoals Accountantscontrole en de positie van de controller.

Welke instrumenten, beleidskaders:

- Woonvisie
- Woonakkoord

- kernvoorraad
- Strategisch voorraadbeleid
- prestatieafspraken
- Begroting en Jaarplan woningbedrijf
- Transitievisie warmte (TVW)
- Toekomstvisie gemeente Opmeer

Verantwoording:

- Volkshuisvestelijk verslag
- Jaarrekening woningbedrijf

Welke bevoegdheden.

- recht van initiatief: een raadslid kan op eigen initiatief een voorstel in de raad brengen;
- recht van amendement: een raadslid kan tijdens de raadsvergadering een voorstel doen om een reeds voorgesteld conceptraadsbesluit te wijzigen. De raad kan bijvoorbeeld beslissen om in de begroting meer geld voor de jeugd vrij te maken of in een andere sector te bezuinigen;
- recht van informatie: een raadslid kan mondelinge en schriftelijke vragen stellen waarop het college antwoord moet geven;
- recht van interpellatie: een raadslid kan aan de raad toestemming vragen voor een debat met een collegelid, waarin het lid verantwoording moet afleggen over bepaald beleid. Aanleiding voor een interpellatie is bijvoorbeeld de situatie in een welzijnsinstelling;
- recht van onderzoek: de raad kan een diepgaand onderzoek instellen over een bepaald onderwerp;
- recht van enquête: de raad kan mensen onder ede laten horen;
- recht van motie: een raadslid kan een motie indienen. Een motie is een korte verklaring over een onderwerp waarmee een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken.

In 2013 heeft het gemeentelijk woningbedrijf (GWB) een visitatie laten uitvoeren conform de Aedescode en de Governancecode Woningcorporaties. Het GWB scoorde daarbij gemiddeld gelijkwaardig aan private corporaties. Het onderzoeksinstituut dat het heeft uitgevoerd gaf aan dat we met een gemiddelde van 6.9 trots mogen zijn op de resultaten van de visitatie. Uit het onderzoek blijkt in ieder geval dat het functioneren van het GWB vergelijkbaar is met het functioneren van corporaties, welke zich louter en alleen op de volkshuisvestingstaak kunnen richten.

De huidige rolverdeling in de gemeente Opmeer geeft voldoende waarborgen voor checks and balances

2. Raad van Klankbord

Deze klankbord zou de rol van een raad van toezicht, zoals bij een corporatie, gedeeltelijk kunnen overnemen. Een klankbord zou kunnen worden samengesteld uit verschillende (oud) professionals uit het werkveld. Dit kan zorgen voor een bepaalde geruststellende gedachte/achtervang. Deze extra Raad van Klankbord zou geen andere positie kunnen innemen dan een adviescommissie.

De raad heeft budgetrecht en kan vrij beschikken over de reserves van het woningbedrijf. Het is aan het college en de organisatie om de raad daarbij juist te informeren en de continuïteit van het woningbedrijf te bewaken.

3. Verzelfstandigen

Een derde mogelijkheid is om het woningbedrijf te verzelfstandigen. Dit valt buiten de kaders van de opdracht, maar is een van de mogelijkheden.

De Autoriteit woningcorporaties (Aw) ziet er op toe dat woningcorporaties zich concentreren zich op hun kerntaak: zorgen dat mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen wonen. Nu en in de toekomst. Zij houdt toezicht op het gedrag van woningcorporaties en op hun financiële beheer. De Aw kan sancties opleggen aan woningcorporaties, zoals een boete of het aanstellen van een toezichthouder. Zij rapporteert ook over de financiële situatie van de sector als geheel

De governance van de corporaties staat centraal in het toezicht van de Aw op individuele corporaties: hoe zit het met de kwaliteit van het bestuur en het interne toezicht bij woningcorporaties? Een goed functionerende governance van beleid en beheer is de belangrijkste waarborg voor goed presteren op de andere toezichtterreinen. Daarbij gaat om vragen als:

- Hoe zijn de checks en balances bij de corporaties georganiseerd?
- Beheerst de corporatie de risico's en heeft ze deze voldoende in beeld?
- Is er een goed werkende onafhankelijke controlfunctie?
- Hoe functioneert het bestuur en hoe werkt het intern toezicht?
- Spreken mensen elkaar aan en corrigeren ze elkaar?

Er is een risico dat gedrag en de cultuur binnen de corporatie de governance niet optimaal ondersteunen. Ook hier let de Aw op in haar toezicht.

Woningcorporaties moeten volgens de Woningwet handelen in het belang van de volkshuisvesting. De Aw betrekt het belang van de volkshuisvesting bij het toezicht op de governance van corporaties. Dit betekent dat de Aw het toezicht zo wil inzetten dat het beleid en beheer van corporaties maximaal bijdraagt aan de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van woningen. Via visitaties krijgt de Aw een beeld van de maatschappelijke prestaties van woningcorporaties in de lokale omgeving.

RAADSINFORMATIEBRIEF

Alternatieven	Huidige situatie	Raad van Klankbord (RvK)	Verzelfstandigen
Volkshuisvestelijke kaders Woonvisie, woonakkoord, transitievisie warmte, kernvoorraad	Gemeenteraad	Idem	idem
Kaders voor woningbedrijf Prestatieafspraken, begroting en jaarplan, SVB	Gemeenteraad	Gemeenteraad	Raad van toezicht
Controle door	Gemeenteraad, accountant, controller, Rekenkamer	Idem, aangevuld met RvK	Raad van toezicht, Aw,Waarborgfonds sociale woningbouw (WSW), accountant, contoller
Begroting en verantwoording	Geïntegreerd in gemeentelijke begroting, BBV-regels.	Idem	Aparte begroting, verslaglegging RJ645
Bestemming middelen	Zowel volkshuisvestelijk als niet volkshuisvestelijke opgaven	Idem	Volkshuisvestelijke opgave
Wettelijke grondslag	Gemeentewet, BBV	Idem	Woningwet,
Invloed van gemeenteraad	Groot	Beperkt door RvK	Gering

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders,

M.A.S. Winder
Gemeentesecretaris

G.J. van den Hengel
Burgemeester

Wij werken op afspraak
Hebt u een product of dienst nodig van de gemeente? Maak een afspraak via www.opmeer.nl